

Mediestorm kortsluttede beslutningsproces

Medierne hængte skibsprojekter ud, politikerne rystede på hånden og de udsatte unge blev taberne.

børn & unge side 4 og 16-18

kommunen

politik fra rødderne mandag 22. maj 2017 · nr. 13 · 60. årgang

De politiske udvalg ligner et 50'er-hjem

Kønsfordelingen i de kommunale udvalg er skæv: Kvinder er til omsorg – mænd er til teknik og økonomi. Og det har konsekvenser for politikudviklingen, mener ekspert.

tema køn & udvalg side 3, 12-13

Et styrt på
motorcykel blev
vendepunktet for
Lollands borgmester.
netværk side 10-11

Stor kommunal
leverandør har ikke
betalt selskabsskat
i 35 år.
indkøb side 6

Kjærulff udlægger
bededagens hackerangreb
og opfordrer til 'sikkerhed'
fremfor 'disruption'.
bagside side 24

Kønsfordelingen i landets byråd er generelt skæv, men i visse udvalg er kvinder sågar en decideret sjældenhed.

Foto: Sofia Busk / Ritzau Foto

Traditionelle kønsroller definerer de politiske udvalg

Mænd sidder tungt på de udvalg, der beskæftiger sig med teknik og økonomi, mens kvinderne tager sig af sundhed og omsorg, viser en kortlægning af byråddernes udvalgsposter.

ligestilling

Af Anders Kjølner
anders@kommunen.dk

Jens Holm
jens@kommunen.dk

I 2017 ligner arbejdsdelingen i kommunernes politiske udvalg et hjem i 1950'erne, for mens mændene tager sig af økonomien og det tekniske, står kvinderne for undervisning og omsorg. Det viser en kortlægning af samtlige politiske udvalgsposter, som *Kommunen* har foretaget.

De mest mandsdominerede udvalg er havneudvalgene, hvor 88 procent af medlemmerne er mænd. Lidt efter følger udvalgene for teknik og Miljø med 83 procent mandlige udvalgsmedlemmer, selvom mændenes andel i byrådene "kun" udgør 70 procent.

Kvinder er til gengæld overrepræsenteret i undervisningsudvalgene, hvor de udgør 48 procent af medlemmerne og inden for omsorgs-

udvalgene, hvor deres andel er 43 procent.

Ifølge Christina Fiig, der er lektor i Køn og Europæisk Politik ved Aarhus Universitet, er den skæve kønsbalance i udvalgene også udtalt i Folketinget og det private erhvervslivs bestyrelser, og det er udtryk for, at mandlige politikere fortsat dominerer på de poster, der bliver anset som de mest prestigefyldte.

- Det er et problem ud fra et

demokratisk perspektiv, at der er en sådan traditionel kønsopdeling. Der er nogle områder, hvor kvindelige politikere næsten ikke deltager, og de her udvalg har jo stor samfundsmæssig betydning. Det tyder på, at der er et værdihierarki i samfundet, der bliver ved med at tænke i stereotyper om, hvad mandlige og kvindelige politikere er gode til, fortæller hun.

Fokus før KV17

En af de kommuner, hvor mænd og kvinder er sådan opdelt i udvalgene, er Mariagerfjord. Her er Socialdemokratiet det største parti, men partiets fem kvindelige medlemmer sidder alle i udvalgene for Børn og Familie, Sundhed og Omsorg eller Kultur og Fritid.

Til gengæld er der udelukkende mænd i det magtfulde

"Efter konstitueringen sidste gang kunne vi se, at vi stod med et økonomiudvalg med syv mænd, og det er altså et ualmindelig dårligt signal at sende."

Leif Skaarup (S),
1. viceborgmester,
Mariagerfjord Kommune

økonomiudvalg, og det er ikke noget, som Leif Skaarup, der er 1. viceborgmester for Socialdemokratiet, er specielt stolt over.

- Efter konstitueringen sidste gang kunne vi se, at vi stod med et økonomiudvalg med syv mænd, og det er altså et ualmindelig dårligt signal at sende. Derfor har jeg lovet mig selv og resten af min gruppe, at vi ikke kommer til at stå i den situation næste gang, fortæller han.

Men det er et dilemma, for der har ikke været stor interesse for hverken Økonomiudvalget eller de tekniske udvalg blandt de kvindelige byrådsmedlemmer, og derfor er alternativet at placere dem i udvalg, som de reelt ikke er interesserede i, forklarer Leif Skaarup.

Indtil videre har den socialdemokratiske gruppe diskuteret vigtigheden af, at der ikke forekommer rene mandeudvalg, og derfor er kandidaterne til efterårets valg også indstillet på, at kønsfordelingen kommer til at spille en rolle, når den endelige konstituering skal falde på plads.

Ikke diskrimination

Ulrik Kjær, der er kommunalforsker ved Syddansk Universitet, kan genkende resultaterne fra tidligere undersøgelser, og han peger på, at der er en overraskende traditionel rollefordeling i kommunerne. Der er dog intet, der tyder på, at kvinder bliver forhindret i at komme ind i bestemte udvalg, så den skæve kønsbalance hænger i stedet sammen med, at mænd og kvinder har forskellige interesseområder, forklarer han og henviser til en undersøgelse, han gennemførte før kommunalvalget i 2009.

- Inden valget spurgte vi kandidaterne, hvilket udvalg de helst ville sidde i, og efter konstitueringen kunne vi se, at mænd og kvinder i omtrent lige stort omfang fik deres ønsker imødekommet. Når først kommunalbestyrelsen er blevet valgt, er der altså ikke nogen mekanismer i partigrupperne, der diskriminerer kvinderne, forklarer Ulrik Kjær.

"Der er nogle områder, hvor kvindelige politikere næsten ikke deltager, og de her udvalg har jo stor samfundsmæssig betydning."

Christina Fiig,
lektor i Køn og Europæisk
Politik,
Aarhus Universitet

Selvom der ikke er tale om diskrimination, kan det godt være bekymrende, at mænd og kvinder har så forskellige præferencer inden for politik, fordi det kan være et udtryk for, at samfundet har forskellige forventninger til mandlige og kvindelige politikere, vurderer Ulrik Kjær.

- Man kan bekymre sig for, om vores ligestilling halter efter andre steder. Det vil sige, at mænd og kvinder, når de går ind i politik, stadigvæk bliver præget af samfundet at tænke på en bestemt måde. At kvinder, der bliver valgt ind i et byråd, bliver mødt med et: "Nu får du god mulighed for at tage dig af børnene og de ældre".

» Læs mere på side 12-13

Udvalg med flest kvinder	
Undervisning	48 %
Psykiatri	45 %
Voksen	43 %
Omsorg	43 %
Unge	42 %

Udvalg med flest mænd	
Havne	88 %
Trafik	86 %
Miljø	83 %
Teknik	83 %
Bygning	80 %

"Hvorfor er alle kællingerne

Da Helle Vibeke Lunderød startede i kommunalpolitik for 24 år siden, var flere udvalg lukkede mandeklubber. I dag får mandlige og kvindelige politikere i lige høj grad deres udvalgsønsker opfyldt, men kønsbalancen er stadigvæk skæv.

Anders Kjøller
anders@kommunen.dk

Jens Holm
jens@kommunen.dk

Da Helle Vibeke Lunderød blev valgt ind i Halsnæs Byråd for 24 år siden, var hun fast besluttet på ikke at komme ind i et "kvindeudvalg", hvor hun skulle beskæftige sig med børn eller ældre. Derfor søgte hun sammen med to andre nyvalgte kvindelige byrådsmedlemmer ind i Miljø og Teknikudvalget, der dengang var kendt som en notorisk lukket "herreklub".

- Vi var tre kvinder, der var blevet valgt ind og allesammen valgte at komme i Miljø og Teknikudvalget. Det var et bevidst valg fra vores side, fordi vi ikke ville spises af med at skulle sidde i Socialudvalget eller Børne- og Kulturudvalget, som man ofte kommer til som kvinde, fortæller Helle Vibeke Lunde-

rød, der er socialdemokrat. Det var dog ikke alle, der syntes, at det var en lige god idé, og Helle Vibeke Lunderød husker stadigvæk udvalgsformandens kommentar på det første møde: "Hvorfor er alle kællingerne kommet i mit udvalg?".

- Da jeg blev valgt ind, var det sådan en rigtig mandeklub, hvor de helst ville sidde alene, og de holdt møder på en måde, der var præget lidt af den der mandemåde at gøre tingene på, husker Helle Vibeke Lunderød, der, siden hun startede i Miljø og Teknik, har været igennem alle byrådets udvalg.

I den tid har hun været vidne til en enorm mentalitetsændring, og hun oplever ikke længere, at mandlige politikere mener, at de har forrang til bestemte udvalg. Halsnæs Byråd, som hun sidder i, er ellers et oplagt eksempel på

et byråd med en traditionel arbejdsdeling mellem mænd og kvinder.

Der er 38 procent kvindelige byrådsmedlemmer, og den nordsjællandske kommune ligger dermed lidt over landsgennemsnittet på 30 procent. Men ser man på udvalgene for Økonomi, Vækst og Erhverv og Miljø og Teknik, er det kun 3 af de 21 medlemmer, der er kvinder. Det er dog lidt en tilfældighed, forklarer Helle Vibeke Lunderød, der peger på, at formanden for Økonomiudvalget og viceborgmesteren flere gange har været en kvinde.

Første valg former

Det var ikke, fordi Helle Vibeke Lunderød havde en særlig faglig viden eller en "speciel stor interesse for at sidde med byggetilladelser og den slags", at hun søgte ind i Miljø- og Teknikudvalget. Det var snarere en beslutning om at komme ind i et mandsdomineret fagområde, og her oplever hun, at flere kvindelige byrådsmedlemmer vælger at blive i deres tryghedszone.

- Det er meget skægt, for de fleste kvinder siger, når de bliver valgt: "Jeg skal bestemt ikke ind at sidde i et af de der kvindeudvalg". Men der sker bare det, at når de skal vælge udvalg ved konstitueringen, så er der faktisk mange kvinder, der vælger noget med sundhed, børn eller kultur.

Og det valg kan hurtigt komme til at definere resten

af deres karriere i kommunalpolitik, vurderer Ulrik Kjær, som er kommunalforsker ved Syddansk Universitet.

- Det bider sig selv i halen, for det, som folk primært ønsker udvalg ud fra, er hvilket udvalg de har siddet i før. Når man først én gang er valgt ind i et udvalg, så er der også en tendens til, at man fortsætter dér. Både fordi interessen bliver bibeholdt, men også fordi man får en vis indsigt og dermed lyst til at arbejde videre med det, forklarer han.

Et særligt udvalg

Selvom mændene er blevet noget bedre til at give plads, er der én bastion, som mange

"Vi var tre kvinder, der var blevet valgt ind og sammen valgte at komme i Miljø- og Teknikudvalget. Det var et bevidst valg fra vores side, fordi vi ikke ville spises af med at skulle sidde i Socialudvalget eller Børne- og Kulturudvalget, som man ofte kommer til som kvinde."

Helle Vibeke Lunderød, byrådsmedlem, Socialdemokratiet i Halsnæs Kommune

har svært ved at give slip på, mener Helle Vibeke Lunderød. Det er det prestigefyldte Økonomiudvalg.

- Uden at være for hård ved mændene vil jeg sige, at det nogle gange er, som om de synes, det er lidt strengt, hvis der kommer en kvinde i Økonomiudvalget i stedet for dem.

Mandlige byrødder udgør 78 procent af medlemmerne i kommunernes økonomiudvalg, og det er særlig problematisk, fordi det er et udvalg, som rangerer over de andre i prestige og indflydelse, forklarer Drude Dahlerup, der er professor i statskundskab ved Stockholms Universitet.

- Det er mit synspunkt, at det kun er Økonomiudvalget, der skiller sig ud i hierarkiet, mens de andre erigestillede. Det er ikke sådan, at Socialudvalget er mindre vigtigt end Byplanudvalget, men vi ved allesammen, at Økonomiudvalget er mere prestigefyldt, og det er også her, den kommende borgmester sidder, vurderer hun.

Derfor kan det have en selvforstærkende effekt, hvor der kommer færre kvindelige borgmestre, fordi de ambitiøse kvindelige lokalpolitikere ikke sidder i Økonomiudvalget.

Selvom de øvrige udvalg i udgangspunktet er lige betydningsfulde, er det uhensigtsmæssigt, hvis ikke der er kønsbalance forstået som en fordeling på mindst 60-40 procent. Og hvis flere udvalg har en så skæv kønsbalance som eksempelvis

miljø- og teknikudvalgene, er det meget betænkeligt, mener Drude Dahlerup.

- Hvis det ene køn udgør mindre end 20 procent i et udvalg, er der en rød lampe, der skal blinke. Vi ved fra forskningen, at der er forskelle på, hvad mænd og kvinder prioriterer også indenfor de enkelte partier, fortæller Drude Dahlerup og forklarer, hvordan det kan have indflydelse på et område som trafikpolitik:

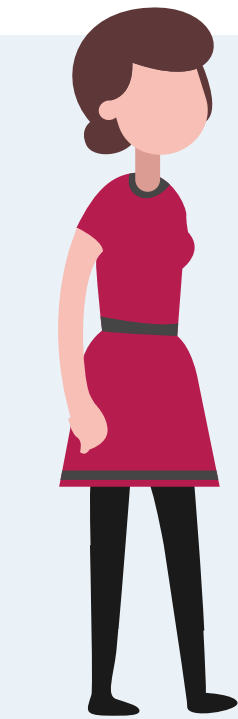
- Så længe mænd i højere grad har bilerne, mens kvinderne har børnene og bruger kollektiv trafik, så er det klart, at der er et ligestillingsaspekt i kollektiv trafik, og derfor er det vigtigt, at både de, der kører bil, og de, der bruger den kollektive trafik, er repræsenteret.

Nordisk bundskrabber

Slår man ordet "overrepræsenteret" op i den danske ordbog på nettet, er eksemplet på sprogbrugen: "Offentligt ansatte og mænd er klart overrepræsenterede i Danmarks byråd".

Og sammenlignet med de øvrige nordiske lande er den skæve kønsbalance særlig kendetegnende for dansk politik. Der er nemlig langt op til de 44 procent kvindelige lokalpolitikere i Sverige, og også Norge er pænt foran med en andel på 39 procent.

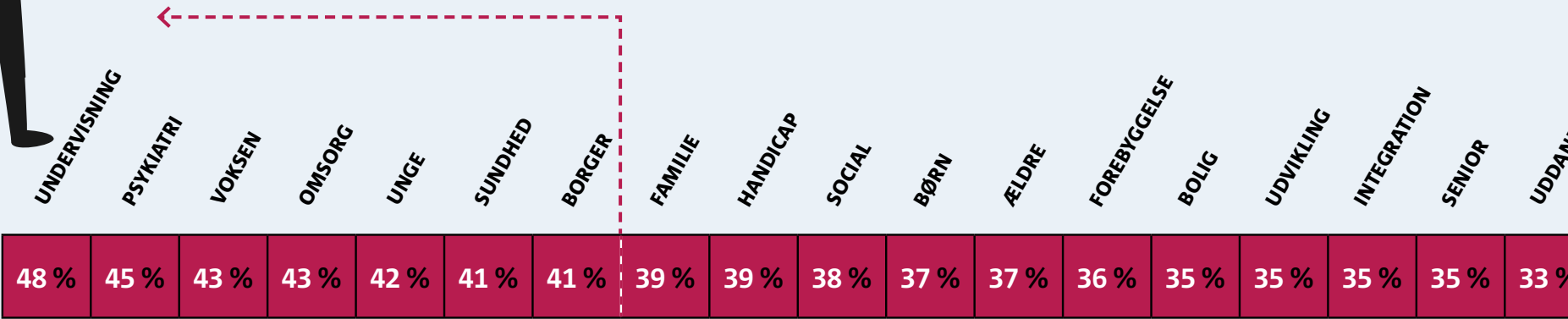
Derfor gælder det netop om at øge andelen af kvindelige byrådsmedlemmer, hvis kønsbalancen i de politiske

Kvinder klarer omsorgen – mænd er til teknik

De mandlige byrødder sidder tungt på de tekniske og økonomiske udvalg, mens deres kvindelige kolleger er overrepræsenteret indenfor undervisnings- og omsorgsområdet. De røde bokse angiver andelen af **KVINDER** i de politiske udvalg på tværs af kommunerne. De blå bokse angiver andelen af **MÆND**.

I disse udvalg er der kønsbalance, hvis man bruger professor Drude Dahlerups definition om, at der skal være en fordeling på mindst 60-40.

e kommet i mit udvalg?"

"Så længe mænd i højere grad har bilerne, mens kvinderne har børnene og bruger kollektiv trafik, så er det klart, at der er et ligestillingsaspekt i kollektiv trafik, og derfor er det vigtigt, at både de, der kører bil, og de, der bruger den kollektive trafik, er repræsenteret."

Drude Dahlerup, professor i statskundskab ved Stockholms Universitet

udvalg skal ændres, forklarer Drude Dahlerup. Hun mener, at ansvaret hviler på partioorganisationerne, som bør blive bedre til at opstille kvindelige kandidater, og henviser til, at Sveriges partier har været med til at øge andelen af kvindelige politikere ved at sørge for, at deres kandidater afspejler kønnene ligeligt.

- Du kan jo se, at man kan gøre noget i Norge og Sverige; det er jo ikke, fordi mænd og kvinder er anderledes dér. Partierne er ikke tilstrækkeligt inkluderende i Danmark, så det er simpelthen om at komme i arbejdstøjet. Når det kan lade sig gøre i de andre nordiske lande, kan det selvfølgelig også lade sig gøre i Danmark.

Er den skæve kønsfordeling et problem? Er kvoter vejen frem?

Kirsten Normann Andersen
Kommunalordfører (SF)

Svar 1. Netop det forhold, at det er en generel tendens bør vi tage alvorligt. Mænd er ikke per definition bedre til teknik og tal, og kvinder er ikke per definition bedre til omsorg og sundhed. Men det er det signal, politikere sender til omverdenen, når kønssammensætningen i udvalgene generelt er så stereotyp. Jeg vil dog også bemærke, at kønssammensætningen i politiske udvalg også i nogen grad afspejler politikernes civile erhverv.

Svar 2. Umiddelbart bør der ikke være kønskvoter. Det er stadig bedst, hvis vi sammensætter udvalg i forhold til den enkeltes interesseområder og kompetencer, men vi bør i langt højere grad have fokus på, hvordan vi sikrer en mere ligeværdig kønssammensætning.

Jakob Engel-Schmidt
Ligestillingsordfører (V)

Svar 1. Som udgangspunkt er det ikke et problem, men jeg synes, at det er vigtigt, at vi ikke får udvalg, hvor der er et stort overtal af enten mænd eller kvinder. Jeg har den holdning, at folk skal vælge de udvalg, de kan blive enige med deres gruppe-medlemmer om, men baseret på deres interesser. Og så er det jo også op til de mandlige og kvindelige politikere at dele sol og vind lige.

Svar 2. Det er en antidemokratisk tankegang, jeg ikke bryder om. Der er ingen tvivl om, at de lokale partiforordninger har en kæmpe udfordring, men man kan måske vove den påstand, at partierne ville gøre sig selv en tjeneste, hvis deres kandidatliste afspejlede demografien i kommunen.

Carolina M. Maier
Ligestillingsordfører (AL)

Svar 1. Det er et problem, fordi køn spiller en stor rolle i samfundet og for de livserfaringer, vi har. I Alternativet har vi en ligestillingspolitik, som går ud på, at køn skal spille en mindre markant rolle for muligheden for at deltage i samfundet, men så længe det spiller så stor en rolle, er det afgørende, at der er en mangfoldig repræsentation i alle udvalg.

Det er især problematisk, at de styrende udvalg ikke har mangfoldig repræsentation. De fleste økonomiudvalg lægger jo rammerne for de andre udvalg og ikke den anden vej rundt.

Svar 2. Jeg tror, der er mange veje til forandring; kønskvoter i politiske udvalg kan være svære, fordi fordelingen af udvalgene under konstitueringen sker som en meget uformel proces.

Susanne Eilersen
Kommunalordfører (DF)

Svar 1. Nej. Når fordelingen er, som du beskriver, skyldes det interesse for emnerne i de enkelte udvalg. Og kvinder og mænd er forskellige - ingen regel uden undtagelse - men vi har forskellige interesseområder.

Jeg mener, at det er en styrke, hvis de politiske udvalg er repræsenteret ved politikere, der interesserer sig for området, langt mere end ved politikere, der bliver placeret i udvalg, de ikke brænder for eller har den store viden om.

Svar 2. Jeg og Dansk Folkeparti går ikke ind for kønskvoter; det er ikke vejen frem hverken i politiske udvalg, bestyrelser eller på direktionsgangene.

Rasmus Horn Langhoff
Ligestillingsordfører (S)

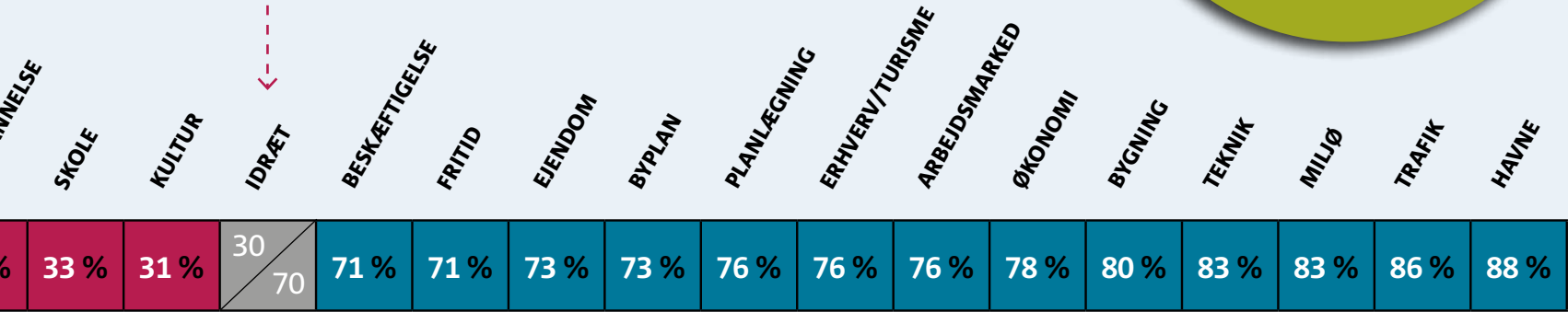
Svar 1. Vi har et problem, når vi helt systematisk kan se, at kvinderne er underrepræsenterede i Økonomiudvalget, som typisk er kommunalbestyrelsens mest magtfulde udvalg. Det er desværre også et helt generelt problem, at der er for få kvinder i kommunalpolitik.

Svar 2. Nej. Men alle partier bør nok overveje, hvad man kan gøre for at få flere af partiernes aktive kvindelige medlemmer til at stille op til kommunalvalget.

Om undersøgelsen:

- Vi har brugt Ritzau Public til at finde navnene på medlemmer og formænd for alle udvalg.
- Ritzau Public har sorteret alle kommuners udvalg efter de 34 udvalgstyper, som ses i grafikken.
- Efterfølgende har vi brugt Ankestyrelsens lister over godkendte navne for henholdsvis kvinder og mænd til at identificere udvalgsmedlemmernes køn.
- 27 fornavne kunne ikke identificeres automatisk. Kønnen på de pågældende personer er efterfølgende identificeret ved manuelt opslag på internettet.

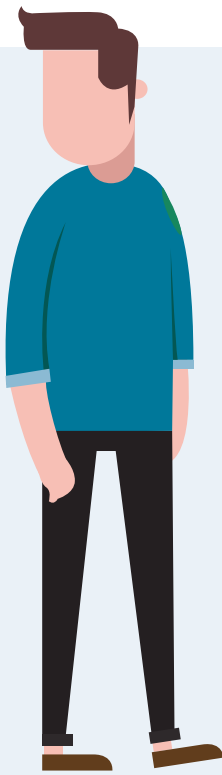
Med 70 % mandlige og 30 % kvindelige medlemmer er **IDRÆTSUDVALGET** på linje med den generelle kønsfordeling i byrådene.

FM17

"Hvad skal kvinderne i byrådet?"

Er du blevet nysgerrig, og vil du vide mere om køn i byrådene? Så kom til debat hos Kommunen på Folkemødet torsdag 15. juni klokken 17.00

ILLUSTRATIONER: BSGSTUDIO